

Alles over het afgelopen jaar

Jaarverslag 2020

In het jaarverslag legt de Raad voor het Openbaar Bestuur verantwoording af over zijn publicaties en activiteiten van het afgelopen jaar.

- › Een bestuurlijke tour de force
- › Medewerkers
- › Publicaties & activiteiten
- › Communicatie
- › Contacten met regering en parlement
- › Financieel overzicht
- › Raadsleden

Leeswijzer

In het hoofdstuk **Een bestuurlijke tour de force** leest u over de ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen in het jaar dat werd gedomineerd door het coronavirus.

Het onderdeel **Publicaties & activiteiten** geeft een overzicht van alle publicaties die de ROB dit jaar uitbracht, en welke media-aandacht dat heeft opgeleverd. Ook ziet u daarin welke activiteiten de ROB heeft georganiseerd.

Over de contacten die er waren met de regering, de Eerste Kamer en de Tweede Kamer leest u in **Contacten met regering en parlement**.

In het overzicht van alle **raadsleden** en **medewerkers** ziet u bij welke specifieke projecten zij waren betrokken, en welke extra activiteiten - zoals het geven van een lezing - zij nog meer hebben gedaan.

In het hoofdstuk **Communicatie** leest u welke thema's dit jaar centraal stonden, welke (nieuwe) communicatiemiddelen zijn ingezet en welke publicaties het meest zijn bekeken.

Het **Financieel overzicht** laat zien wat de ROB heeft uitgegeven en waaraan.

Wat is er gebeurd

Een bestuurlijke tour de force

In een korte beschouwing over het jaar 2020 kan het niet anders dat corona een centrale rol speelt. Het jaar werd immers gedomineerd door het virus dat een wereldwijde pandemie veroorzaakte, die wij in aard en omvang tot dusverre eigenlijk alleen uit de geschiedenisboeken kende. In het voorjaar hoopten wij nog dat een gezamenlijke ultieme krachtsinspanning het virus in enkele maanden kon intomen. Maar al snel werd duidelijk dat het hier om een zaak van de lange adem ging; doorzettingsvermogen is in deze tijden een zeer prettige eigenschap gebleken.

Leestijd 3,5 - 5 minuten

De letterlijk ongekende situatie vroeg zowel van de Raad als van zijn studieobject het openbaar bestuur daarnaast ook de ogenschijnlijk tegenstrijdige vaardigheden van aanpassingsvermogen en onverstoortbaarheid. Een crisis van deze omvang en impact vraagt het vermogen flexibel in te kunnen spelen op steeds wijzigende omstandigheden. Voor de Raad zat dat in de eerste plaats in kleine dingen. Net als vele anderen kwamen de medewerkers van de Raad thuis te zitten en moesten computers, telefoons en tablets gereed worden gemaakt voor een situatie waarin thuiswerken niet voor één dag in de week mogelijk moest zijn, maar een nieuwe constante werd. De maandelijkse Raadsvergaderingen moesten eveneens via het computerscherm worden gehouden.

Vanuit keuken of werkkamer op zolder

Van grotere betekenis was dat door de coronacrisis evenementen niet meer fysiek konden worden bezocht, maar live gestreamd moesten worden. Adviesrapporten presenteren via een webinar was een latente wens die op de P.M.-lijst van de Raad stond, maar die door corona versneld in de praktijk is gebracht. Zo organiseerde de Raad in juni een online symposium over zijn eerder uitgebrachte [advies Akkoord?!](#) en moest Maxim Februari vier maanden later zijn [ROB-lezing](#) niet voor een volle zaal uitspreken, maar kijkend in een camera. De in april uitgestelde derde [Dag van de Financiële Verhoudingen](#) werd half oktober na stijgende besmettingscijfers geheel vanuit quarantaine opgezet; zelfs de sprekers van het symposium spraken ons vanuit hun keuken of werkkamer op zolder toe.

Inspelen op uitdagingen voor overheid, de rechtsstaat en de democratie

De coronacrisis betekende ook iets voor de programmering van de Raad. Als de overheid, de rechtsstaat en de democratie zo sterk worden uitgedaagd, dan betekent dat ook dat de Raad inhoudelijk op die uitdagingen moet inspelen. Zo schreef hij bij het [advies Een sterkere rechtsstaat](#), waaraan hij bijna twee jaar in pre-corona tijden had gewerkt, een addendum om de actualiteit van het in april uitgebracht advies in coronatijd te benadrukken. De pandemie vereiste immers daadkrachtige besluitvorming over ingrijpende inperking van persoonlijke vrijheden. Voorwaar een vraagstuk dat het hart van de rechtsstaat raakt. En toen het besef doordrong dat we nog even met dit virus opgescheept zouden zitten, vroeg de Raad aan tientallen wetenschappers en bestuurders om in korte papers hun eerste gedachten over deze pandemie en haar invloed op het functioneren van openbaar bestuur, democratie en rechtsstaat op papier te zetten. Dat resulteerde in [een reader](#) van meer dan dertig bijdragen met de eerste scherpe observaties over de impact van deze crisis.

Onverstoorbareid

Behalve aanpassingsvermogen bleek voor de Raad als ook het openbaar bestuur onverstoorbareid vereist omdat zij tijdens een lang durende crisis ook zicht moeten houden op thema's die niet tot het einde van de pandemie kunnen wachten. Voor de Raad betekende dat hij ook gewoon door moest gaan met advisering over onderwerpen die geen verband hielden met corona. Zo vroeg het kabinet de Raad om samen met de collega's van de Raad voor Cultuur het belang en de positie van lokale media te onderzoeken. Het leidde in november tot [het advies met de veelzeggende titel 'Niet te missen'](#). En minister Ollongren van BZK wilde van de Raad weten hoe de ondersteuning van decentrale volksvertegenwoordigingen kan worden versterkt. In minder dan zes maanden tijd kwam de Raad tot het [advies 'Goede ondersteuning, sterke democratie'](#).

Openbaar bestuur en politiek moeten eveneens enige mate van onverstoorbareid aan de dag leggen. De coronacrisis beheerst nu ons leven, maar we weten dat daarna nog grotere uitdagingen op ons af komen. De dreigende klimaatverandering vraagt van onze samenleving en van politiek en bestuur een ongekende omslag in gedrag en beleid. De coronacrisis is zonder meer een bestuurlijke tour de force, terwijl we weten dat de klimaatcrisis een opgave is die in complexiteit de huidige overtreft.

Plotsklaps bleken maatregelen mogelijk die in de decennia daarvoor ter voorkoming van verdere opwarming van de aarde politiek en maatschappelijk onhaalbaar bleken.

Lessen trekken uit deze crisis

Daarbij kunnen we wel met grote interesse naar de eerste maanden van de coronacrisis kijken. Daar bleken plotsklaps maatregelen mogelijk die in de decennia daarvoor ter voorkoming van verdere opwarming van de aarde politiek en maatschappelijk onhaalbaar bleken. Bovendien bleken politieke partijen, overheidslagen, verschillende overheidsorganisaties en sectoren goed samen te kunnen werken omdat een gezamenlijke urgentie voor de aanpak voor een gemeenschappelijke opgave werd gevoeld. Het werpt de vraag op of er lessen uit deze crisis zijn te trekken hoe draagvlak voor draconische maatregelen ontstaat en onder welke voorwaarden muren tussen departementen, sectoren en belangen vergruizen om een verwachte crisis het hoofd te kunnen bieden.

Wat de aanpak van die grote opgave daarbij niet vereenvoudigt, is dat het gezag van de overheid en de politiek in 2020 een ongekende knauw heeft gekregen doordat de omvang van de eveneens ongekende misstanden rond de kinderopvangtoeslag duidelijk werd. De Raad voor het Openbaar Bestuur wil zich buigen over de vraag hoe het openbaar bestuur in deze constellatie van scepsis en soms zelfs wantrouwen legitimiteit kan terugwinnen om de grote transities die nodig zijn in gang te zetten.

Drs. Han Polman, voorzitter

Drs. Rien Fraanje, secretaris-directeur

Wat hebben we gedaan

Publicaties & activiteiten

De publicaties die de ROB in 2020 heeft uitgegeven en de bijeenkomsten die zijn georganiseerd, staan in dit overzicht. Ook de publiciteit die het heeft opgeleverd, is in dit overzicht te vinden.

Jaaroverzicht

[Overzicht inklappen](#)

Publicaties 2020

De ROB heeft de volgende producten opgeleverd:

- 5 adviesrapporten
- 2 briefadviezen
- 1 signalement
- 2 essaybundels
- 1 reader
- 2 position papers
- 1 werkprogramma

6 januari

[Briefadvies | Herziening uitkeringsstelsel](#)

Het huidige uitkeringsstelsel sluit onvoldoende aan op de bestuurlijke verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Een goed voorbeeld daarvan is het toegenomen belang van regionale samenwerking. Maar ook de wens van Rijk en decentrale overheden om op basis van een overeenkomst gezamenlijke opgaven op te pakken. Minister Knops van het ministerie van BZK heeft als beheerder van het gemeentefonds aan de ROB gevraagd advies uit te brengen over de herijking van het uitkeringsstelsel.

[Briefadvies Herziening uitkeringsstelsel](#)

13 februari

[Adviesrapport | Decentrale taak is politieke zaak](#)

Gemeenteraden kunnen de ruimte die zij hebben in de sturing van het sociaal domein beter benutten. De bestuurscultuur in de gemeente, maar ook het regelmatig ingrijpen van het Rijk in het lokale beleid, belemmeren het optimale gebruik van die ruimte. Vaak ontbreekt een krachtige lokale visie op zorg en werk. Dit is de conclusie die de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) formuleert in het advies 'Decentrale taak is politieke zaak. Naar een sturende rol van de gemeenteraad in het sociaal domein'.

[Adviesrapport Decentrale taak is politieke zaak](#)

Aanbevelingen

De ROB heeft in 9 gemeenten onderzocht hoe gemeenteraden het democratisch proces van besluitvorming en controle over het sociaal domein vormgeven. Uit het onderzoek bleek dat gemeenteraden erg betrokken zijn bij inwoners die zorg en ondersteuning nodig hebben. Het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes in de zorg blijft vaak achterwege.

Ook zijn de resultaten van zorg en hulp soms moeilijk te meten. Daarom is het ook lastig voor gemeenteraden om te bepalen aan welke knoppen ze kunnen en willen draaien. De ROB adviseert gemeenteraden daarom weg te blijven van advies over de uitvoering van zorg, maar juist een politiek debat te voeren over de maatschappelijke waarden die de basis moeten zijn voor het beleid.

De belangrijkste aanbevelingen uit het advies worden uitgelegd in een [animatiefilm](#).

Presentatie

De ROB presenteerde het advies bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).
[Lees de spreekteksten en bekijk het fotoverslag van de presentatie.](#)

Media

Verschillende vakmedia besteedden aandacht aan het adviesrapport. De VNG maakte er een podcast over. Daarin geeft ROB-raadslid Albertine van Vliet-Kuiper een toelichting op het advies. Ook aan het woord is Geerten Boogaard, hoogleraar Decentrale overheden. En Robbert Lieveense, raadslid bij gemeente Schouwen-Duiveland.

6 maart

[Signalement](#) | [Kennis delen](#)

De urgentie om kennis te delen neemt toe met de decentralisatie van taken. Dat is de conclusie van de ROB in dit [signalement](#).

Zo beschikken nationale kennisinstellingen over kennis die voor decentrale overheden van groot belang is. Andersom is in de regio's belangwekkende informatie beschikbaar die de nationale kennisinstellingen en de Haagse beleidsmakers en beslissers goed kunnen gebruiken. Het is voor het Rijk een belangrijke taak om als kennismakelaar op te treden en ervoor te zorgen dat de beschikbare kennis op de juiste plekken terechtkomt.

De ROB geeft in het signalement 5 wenken om kennisdeling te organiseren.

12 maart

[Adviesrapport](#) | [Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst](#)

Besturen met akkoorden is in deze tijd van politieke versnippering en complexe vraagstukken een onmisbaar instrument. Het is niet mogelijk effectief beleid te maken dat kan rekenen op draagvlak zonder akkoorden te sluiten met maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers. Dat stelt de Raad voor het Openbaar Bestuur in zijn adviesrapport 'Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst'.

In het advies heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur het proces van een aantal akkoorden geanalyseerd en 10 aanbevelingen geformuleerd om dit proces te optimaliseren. Voorzitter Han Polman:

“

Als over enige tijd de samenleving weer zijn normale loop en routine kan oppakken, kunnen brede maatschappelijke akkoorden behulpzaam zijn om de ingrijpende gevolgen van de huidige maatregelen het hoofd te bieden en de samenleving weer op gang te brengen.

[Adviesrapport Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst](#)

Over het advies organiseerde de ROB een [online talkshow](#). En voorzitter ROB Han Polman schreef er een [blog](#) over.

Kabinetsreactie

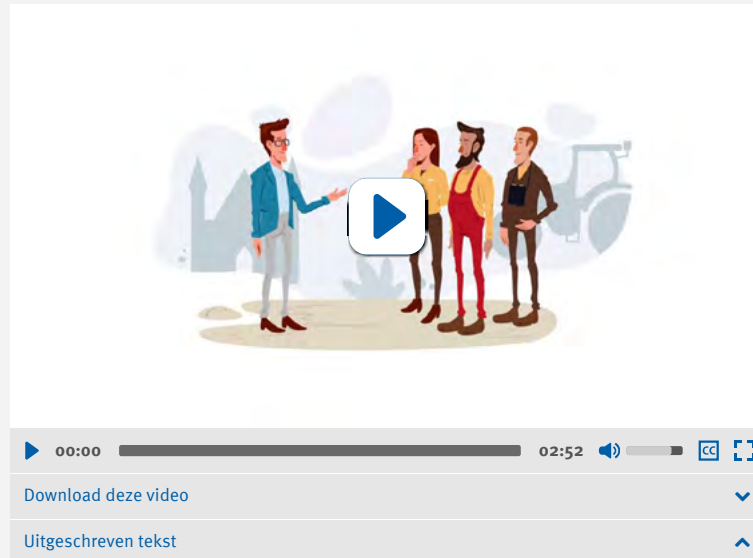
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) schrijft in haar [reactie op het adviesrapport](#):

“

Met de ROB ben ik van mening dat in de context van complexe maatschappelijke vraagstukken en politieke versnippering het gebruik van (maatschappelijke) akkoorden wenselijk en soms noodzakelijk is om tot effectieve oplossingen voor onze inwoners te komen. Tegelijkertijd zie ik ook belangrijke kanttekeningen. Er is een spanning tussen enerzijds een groeiend gebruik van het instrument en anderzijds de uitdaging om alle belangen in de samenleving aan tafel vertegenwoordigd te krijgen, zoals de ROB ook nadrukkelijk laat zien.

Toelichting advies

Bekijk een toelichting op het advies in het animatiefilmpje.

Akkoorden zijn een belangrijke manier om ingewikkelde maatschappelijke kwesties op te lossen.

Zo hebben we recent het Klimaatakkoord en het Nationaal Preventieakkoord voorbij zien komen.

De Raad voor het Openbaar Bestuur vindt dat akkoorden kunnen bijdragen aan betere besluiten die bovendien breed draagvlak hebben.

Ze betrekken alle belanghebbenden vóór de regering beleid maakt, en spelen dus een belangrijke rol in onze democratie.

De complexiteit van veel maatschappelijke problemen wordt steeds groter en de politieke versnippering zet verder door. Een oplossing voor een ingewikkeld probleem kan met een maatschappelijk akkoord toch gevonden worden.

De ROB heeft het proces van een aantal akkoorden geanalyseerd, en is tot enkele aanbevelingen gekomen om dit proces te optimaliseren.

Allereerst moeten alle belanghebbenden goed gerepresenteerd zijn: bedrijven, bestuurders, koepelorganisaties, vakbonden, maar ook informele partijen en groepen met innovatieve ideeën.

Ook het parlement moet goed meegenomen en op de hoogte gehouden worden in het proces: zij vertegenwoordigen immers de burgers.

Het is belangrijk dat de burger zich herkent in maatschappelijke akkoorden. De burger onderhandelt waarschijnlijk niet mee, en wie niet aan tafel zit, staat op het menu.

De Rijksoverheid dient zich bewust te zijn van de meerdere rollen die zij vaak heeft, zoals: initiatiefnemer, mede-onderhandelaar, mede-financier en mede-uitvoerder.

Het betrekken van de politiek wordt vaak gezien als gevaar, omdat het de uitkomsten weer op losse schroeven kan zetten.

Maar het kan uiteindelijk leiden tot een evenwichtiger akkoord en effectievere maatregelen, met meer draagvlak.

Het betrekken van alle partijen, inclusief het parlement, betekent ook dat de onderhandelingen veel tijd kunnen kosten.

Maar dat is een investering die zich later terugbetaalt: zo worden feiten goed uitgezocht en wordt de achterban genoeg meegenomen.

Partijen aan tafel moeten geven en nemen. De belangrijkste punten voor hen eruit halen, en inleveren op punten die minder belangrijk zijn. Tenslotte is het belangrijk dat een akkoord een goede balans heeft tussen harde afspraken enerzijds, en een flexibele invulling anderzijds.

En als het akkoord er eenmaal ligt, communiceer daar dan ook duidelijk over, zodat de maatschappij weet waar ze aan toe is.

Alle aanbevelingen voor het sluiten van een goed akkoord zijn te lezen in het advies: Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst.

17 maart

[Position paper | Rondetafelgesprek over dikastocratie](#)

De ROB heeft een [position paper](#) gemaakt over dikastocratie. Dikastocratie is een systeem waarin rechters het voor het zeggen hebben.

De paper was een voorbereiding op het rondetafelgesprek over dikastocratie. De Tweede Kamer had de ROB daarvoor uitgenodigd. Raadslid prof. Frank van Ommeren nam namens de ROB deel aan dat gesprek.

In het paper baseerde de ROB zich op het 15 april 2020 te verschijnen rapport 'Een sterkere rechtsstaat', waarin de wetgevende en de rechterlijke macht worden beschouwd. Tijdens het rondetafelgesprek bracht de ROB naar voren dat niet de rechterlijke macht zich te veel van zijn politieke kant toont, maar dat regering en parlement nalaten om in goede en duidelijke wetten duidelijk richting te geven.

2 april

[Essaybundel | Doen, durven of de waarheid? Democratie in digitale tijden](#)

In de essaybundel 'Doen, durven of de waarheid? Democratie in digitale tijden' leggen jonge wetenschappers uit wat we écht weten over politieke misinformatie op internet en sociale media. De ROB en De Jonge Akademie van de KNAW hebben de handen ineengeslagen. Ze nodigden jonge talenten uit verschillende disciplines uit om verslag te doen van hoe het ervoor staat met waarheidsvinding in onze democratie. En om dieper in te gaan op de vraag hoe waarheidsvinding te waarborgen in de democratie in het digitale tijdperk.

Bekijk de inhoudsopgave, het voorwoord en de inleiding van de [essaybundel Doen, durven of de waarheid? Democratie in digitale tijden](#).

15 april

[Adviesrapport | Een sterkere rechtsstaat](#)

De principes van onze democratische rechtsstaat staan een adequate en effectieve aanpak van een crisis niet in de weg. Dat stelt de ROB in het advies Een sterkere rechtsstaat.

[Adviesrapport Een sterkere rechtsstaat. Verbinden en beschermen in een pluriforme samenleving.](#)

De ROB bracht ook een [publieksversie](#) uit van het adviesrapport.

Toelichting advies

In een [podcast](#) geeft raadslid Frank van Ommeren een toelichting op het advies. Daarin vertelt hij ook over 1 van de aanbevelingen om een rechtsstatelijke agenda op te stellen. Die moet eraan bijdragen dat een rechtsstatelijke cultuur in Nederland onder politici, bestuurders, ambtenaren, onderwijzers en burgers blijft bestaan.

Andere context

Het adviesrapport is opgesteld in een andere context dan de context waarin het verscheen: midden in de uitbraak van een pandemie door het coronavirus. In een [extra introductie](#) legt de ROB uit dat het woord Corona of Covid-19 niet voorkomt in het rapport, maar dat de relatie met de coronacrisis onontkoombaar is.

x

1 mei

[Briefadvies | Opcenten Motorrijtuigenbelasting](#)

Provincies lopen substantiële potentiële inkomsten mis. Dit komt door de (gedeeltelijke) vrijstelling Motorrijtuigenbelasting (MRB) op (hybride) elektrische voertuigen. Dat concludeert de ROB in het [briefadvies 'Opcenten Motorrijtuigenbelasting'](#).

x

11 mei 2020

[Position Paper | Uitvoering: van sluitstuk naar startpunt](#)

Beleidsmakers en de politiek geven te weinig aandacht aan de vraag of nieuw beleid ook uitvoerbaar is. Dat stelt de ROB in de [position paper 'Uitvoering: van sluitstuk naar startpunt'](#). Goede, degelijke en integere uitvoering is een zaak die doorlopend aandacht van de politiek vraagt, stelt de Raad in zijn position paper. "Niet als sluitstuk als het mis is gegaan maar voortdurend, dus ook bij het startpunt van nieuw beleid."

De ROB maakte de position paper op verzoek voor de [Tijdelijke Commissie Uitvoeringsorganisaties van de Tweede Kamer](#). De Commissie onderzoekt de oorzaken van problemen bij uitvoeringsorganisaties en wil daarbij vooral het verlies van de menselijke maat bij de uitvoering van beleid onder de loep nemen.

x

18 juni

[Reader | Het openbaar bestuur voorbij Corona](#)

Onder wetenschappers en bestuurders bestaat ruim 3 maanden na het begin van de lockdown enerzijds tevredenheid over de slagkracht van het openbaar bestuur en anderzijds zorg over de democratie en rechtsstaat. Dat komt naar voren in deze reader die de ROB heeft samengesteld. Hierin staan meer dan 30 korte reflecties van wetenschappers en bestuurders op de invloed van de coronacrisis op het functioneren van het openbaar bestuur, de democratie en rechtsstaat.

[Reader Het openbaar bestuur voorbij Corona](#)

Succes Veiligheidsregio

Verscheidene auteurs in de reader wijzen op het succes van de Veiligheidsregio. Die bleek in staat snel en kordaat te handelen, met de burgemeester van de grootste gemeente in de regio als boegbeeld.

Democratische omissie

Aan de andere kant wijzen auteurs op een democratische omissie die verband houdt met de Veiligheidsregio. Tal van gemeenteraden maar ook colleges van burgemeester en wethouders hebben werkloos moeten toezien hoe een andere en niet democratisch gekozen bestuurslaag de macht overnam en ingrijpende besluiten nam.

Borging rechtsstatelijke principes

Ook noteren enkele auteurs hun zorgen over de borging van tot voor kort als onaantastbaar geachte rechtsstatelijke principes. Denk bijvoorbeeld aan de vrijheden van vergadering, godsdienst en ontmoeting. Door de coronacrisis werden die tijdelijk 'on hold' gezet. Het maatschappelijke draagvlak daarvoor was groot. Maar politieke controle en tegenspraak was aanvankelijk gering.

x

7 juli

[Essaybundel | Samenwerken, samen betalen?](#)

Ter inspiratie voor de Dag van de Financiële Verhoudingen 2020 is de essaybundel 'Samenwerken, samen betalen?' samengesteld. Diverse wetenschappers en praktijkdeskundigen hebben daarvoor een essay geschreven. Het thema dit jaar is de bekostiging van opgaven in maatschappelijke netwerken.

[Essaybundel Samenwerken, samen betalen?](#)

Tijdens de [Dag van de Financiële Verhoudingen](#) reflecteerden verschillende sprekers op de essays.

8 september 2020

[Werkprogramma 2020-2021](#)

Een van de centrale thema's in het programma is de toekomst van het decentraal bestuur. Het speelveld van decentrale overheden is sterk aan verandering onderhevig. Ook is er aandacht voor de thema's financiële verhoudingen en het openbaar bestuur voorbij corona.

Eenjarig programma

De Raad heeft deze keer een Werkprogramma uitgebracht voor het komende parlementaire jaar, in plaats van voor twee jaar. Dit vanwege de uitzonderlijke omstandigheden die zijn ontstaan door het coronavirus en de algemene verkiezingen van 17 maart 2021.

[Werkprogramma 2020-2021](#)

5 november

[Adviesrapport | Goede ondersteuning, sterke democratie](#)

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties moet normen stellen over ondersteuning van gemeenteraden en provinciale staten. Dat adviseert de Raad voor het Openbaar Bestuur in zijn advies 'Goede ondersteuning, sterke democratie'. Het gaat daarbij onder meer over de onafhankelijke positie van de griffier en het normeren van een ondergrens voor rekenkamers.

De Raad vindt ook dat er meer duidelijkheid moet komen over het verlenen van ambtelijke bijstand aan de gemeenteraad of provinciale staten, en dat het principe van fractievergoeding opnieuw moet worden doordacht.

[Adviesrapport Goede ondersteuning, sterke democratie. Over de ondersteuning van decentrale volksvertegenwoordigingen.](#)

Toelichting advies

ROB-raadslid Huri Sahin geeft een toelichting op het advies. Daarin legt ze onder andere uit dat raadsleden en provinciale statenleden lekenbestuur is. Dat moet dat ook blijven en dus verdienen ze de beste ondersteuning. De minister kan hieraan een impuls geven door dwingender dan nu te sturen op de ondersteuning van de decentrale volksvertegenwoordigingen.

00:00 03:08

[Download deze video](#)

[Uitgeschreven tekst](#)

Huri Sahin – raadslid Raad voor het Openbaar Bestuur:

Hoe kunnen we gemeenteraden en provinciale staten zo goed mogelijk ondersteunen? En hoe betalen we dat? Dat zijn de vragen van de minister van BZK aan de Raad voor het Openbaar Bestuur. In ons advies Goede ondersteuning, sterke democratie beantwoorden we de vragen als volgt.

De Raad vindt dat de minister normen moet stellen over ondersteuning. Het gaat daarbij onder meer over de onafhankelijke positie van de griffier en het normeren van een ondergrens voor rekenkamers.

Verder vindt de Raad dat er meer duidelijkheid moet komen over het verlenen van ambtelijke bijstand aan de gemeenteraad of provinciale staten en

dat het principe van fractievergoeding opnieuw moet worden doordacht.

Wat zien we in de dagelijkse praktijk? Uit onze analyse blijkt dat er grote verlegenheid is bij gemeenteraden en provinciale staten om in zichzelf en in de eigen ondersteuning te investeren. Verder zien we dat het werk van volksvertegenwoordigers de afgelopen jaren flink is verzwaard. Denk aan decentralisaties in het sociale domein maar ook aan vraagstukken van klimaat, de Omgevingswet of energietransitie. Taken zijn complexer en samenwerking is ingewikkelder.

Raadslid of statenlid is lekenbestuur en moet dat ook blijven en dus verdienen ze de beste ondersteuning. De minister kan hieraan een impuls geven door dwingender dan nu te sturen op de ondersteuning van de decentrale volksvertegenwoordigingen.

De Raad adviseert dat de minister nader onderzoek laat doen naar de omvang van de middelen die nodig zijn om aan de normen te voldoen. Als de normen leiden tot een wijziging van de taken of activiteiten van gemeenten of provincies, dan zal de minister volgens de regels van de Financiële-verhoudingswet moeten aangeven hoe gemeenten of provincies dat kunnen bekostigen. Als uit het onderzoek blijkt dat de eigen middelen van gemeenten of provincies niet toereikend zijn, adviseert de Raad dat de minister middelen daarvoor beschikbaar stelt.

De normen moeten worden vastgelegd. Dat kan in de wet, maar ook bijvoorbeeld via modelverordeningen, modelinstructies of handreikingen.

Naast het vastleggen van de normen adviseert de Raad dat zij ook worden nageleefd. Burgemeesters en commissarissen van de Koning zijn bij uitstek in staat om als voorzitter van de Raad of Provinciale Staten sturing te geven aan ondersteuning. De driehoek met de griffier en gemeente- of provinciesecretaris kan hier een grote rol spelen.

Kort samengevat is ons advies aan de minister: formuleer normen voor ondersteuning, bepaal wat dat kost, leg de normen vast, zorg dat de middelen herkenbaar beschikbaar zijn en stimuleer naleefgedrag.

De minister kan dit allemaal niet alleen.

Het decentrale bestuur – gemeenten, provincies én waterschappen - moet ook zelf in actie komen. Ondersteuning is geen luxe of bijzaak maar een essentiële voorwaarde voor het functioneren van een volksvertegenwoordiger. En voor een sterke democratie. Daar moet je wat voor over hebben, want goed openbaar bestuur is niet gratis.

12 november

[Adviesrapport | Lokale media: niet te missen](#)

Lokale en regionale media zijn essentieel voor de lokale samenleving en democratie. Maar de lokale media kunnen hun functies lang niet overal in Nederland goed uitvoeren. De Raad voor het Openbaar Bestuur en de Raad voor Cultuur pleiten daarom voor concrete afspraken, meer samenwerking en een stevigere financiering voor regionale en lokale media. Alleen daarmee zullen lokale media weer in staat zijn hun essentiële functies voor democratie en samenleving uit te oefenen.

[Adviesrapport Lokale media: niet te missen](#)

Toelichting advies

In een [podcast](#) wordt het advies toegelicht door Miranda de Vries, lid van de Raad voor het Openbaar Bestuur en burgemeester van Etten-Leur, Marijke van Hees, voorzitter van de Raad voor Cultuur en Flip van Willigen, directeur omroep 1Tweente.

In de media

Vershillende media besteedden aandacht aan het adviesrapport. Zoals onder andere het [Friesch Dagblad](#), [Villamedia](#) en het [Reformatorsch Dagblad](#).

Activiteiten 2020

13 februari

Adviespresentatie Decentrale taak is politieke zaak

Op 13 februari presenteerde de Raad voor het Openbaar Bestuur het advies 'Decentrale taak is politieke zaak' bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG).

Raadslid ROB Albertine van Vliet-Kuiper sprak in de Atriumlezing over de lokale democratie na de 3 decentralisaties in het sociaal domein. Daarna overhandigde zij het advies aan dhr. Bahreddine Belhaj, voorzitter van Vereniging voor Raadsleden. Dhr. prof. dr. Geerten Boogaard, bijzonder hoogleraar Decentrale Overheden aan de Universiteit Leiden (Thorbecke leerstoel) gaf een co-referaat.

[Verslag adviespresentatie Decentrale taak is politieke zaak](#)

8 juni

Online talkshow Besturen met akkoorden

De ROB organiseerde een online talkshow over zijn advies 'Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst'.

Gasten daarin waren: Katrien Termeer (vicevoorzitter ROB), Ed Nijpels (voorzitter Klimaatberaad), Martin Sommer (de Volkskrant), Caelesta Braun (universitair hoofddocent Bestuurskunde aan de Universiteit Leiden), Roelof Bisschop (Tweede Kamerlid voor de SGP) en Sandor Gaastra (directeur-generaal Klimaat en Energie op het ministerie van EZK). Onder leiding van dagvoorzitter Natasja van den Berg.

[Terugkijken online talkshow Besturen met akkoorden](#)

1 oktober

ROB-lezing 2020

Maxim Februari sprak de ROB-lezing 2020 uit.

Hoe de inzet van data-technologie het karakter en de werking van het recht verandert

In zijn lezing benadrukte Februari hoe de inzet van data-technologie het karakter en de werking van het recht verandert. Hij stond stil bij het gebruik van statistische analyses en automatische regeltoepassing in het huidige rechtssysteem.

Februari schetste 2 scenario's om naar de toekomst te kijken: hype of horror. Of we meer aandacht aan de hype moeten besteden of aan de horror hangt volgens hem af van wat we belangrijk vinden in het leven.

Groter bewustzijn risico's

ROB-raadslid Martiene Branderhorst – gemeentesecretaris en algemeen directeur van de gemeente Gouda – verzorgde het co-referaat. Daarin merkte ze op dat bij politici, bestuurders en ambtenaren inmiddels een groter bewustzijn bestaat over de risico's van het gebruik van data. Maar Branderhorst ziet ook handelingsverlegenheid in haar dagelijkse werk voor de gemeente Gouda en bij haar onderzoek naar digitalisering en sturen met data bij de Universiteit Utrecht. De inzet van data-technologie ziet zij als een strategisch vraagstuk dat op het hoogste niveau in het openbaar bestuur op de agenda moet staan.

Terugkijken ROB-lezing en co-referaat

15 oktober

Dag van de Financiële Verhoudingen

Voor de derde keer organiseerde de ROB de Dag van de Financiële Verhoudingen. Het thema dit jaar was: Samenwerken, samen betalen? Over de bekostiging van opgaven in maatschappelijke netwerken.

Besturen gaat niet zonder geld. Hoe verdeel je de rekening over de vele spelers die betrokken zijn bij de complexe problemen van regionale opgaven? Hoe zorg je ervoor dat de besteding van het belastinggeld dat hieraan wordt uitgegeven, inzichtelijk wordt gemaakt?

Als inspiratie voor de Dag van de Financiële Verhoudingen 2020 is de [essaybundel 'Samenwerken, samen betalen?'](#) samengesteld.

Vanwege de coronamaatregelen vond de dag plaats in de vorm van een interactieve digitale talkshow. De talkshow is terug te kijken.

30 november, 7 en 14 december

3 debatavonden over de invloed van digitalisering op onze democratie

Wat is de invloed van digitalisering op onze democratie? De ROB onderzocht dat samen met De Balie in 3 debatavonden:

- 30 november - [Democratie in digitale tijden: Reality check](#)
- 7 december - [Democratie in digitale tijden: Kritiek in crisistijd](#)
- 14 december - [Democratie in digitale tijden: Wie mag sturen met data?](#)

De debatavonden zijn onderdeel van het adviestraject Sturen met data.

Welke contacten waren er

Contacten met regering en parlement

De Raad voor het Openbaar Bestuur is een adviescollege van regering en parlement. Dat betekent dat Raadsleden door het jaar heen op verschillende momenten en bij verschillende gelegenheden in gesprek gaan met vertegenwoordigers van het kabinet en de volksvertegenwoordiging. Daarnaast onderhoudt de Raad ook het contact met de andere overheden, vaak via de koepelorganisaties VNG, IPO en Unie van Waterschappen.

Bekijk een beknopt overzicht van de belangrijkste contacten met onze belangrijkste stakeholders in het afgelopen jaar.

Regering

12 maart: premier Rutte neemt Akkoordenadvies in ontvangst

Op donderdag 12 maart overhandigden ROB-voorzitter Han Polman en vice-voorzitter Katrien Termeer het [advies Akkoord?!](#) aan minister-president Rutte. Het was zonder meer een bijzondere overhandiging. De premier had kort daarvoor in een persconferentie afgekondigd dat Nederland in lockdown ging en moest na de afspraak met de ROB naar de Tweede Kamer voor het debat over de zojuist afgekondigde coronamaatregelen.

11 november: digitale overhandiging advies Lokale media: niet te missen aan minister Slob voor basis- en voortgezet onderwijs en media

Het ROB-raadslid Miranda de Vries heeft het [advies Lokale media: niet te missen](#) in een online meeting op woensdag 11 november aan minister Slob voor basis- en voortgezet onderwijs en media overhandigd. De Raad voor het Openbaar Bestuur stelde het advies samen met de Raad voor Cultuur op.

Parlement

9 maart: Rondetafelgesprek over 'Dikastocratie'

Op maandag 9 maart nam Prof. Frank van Ommeren deel aan het door de Vaste Kamercommissie BiZa georganiseerde rondetafelgesprek over 'dikastocratie', ofwel: de vermeende dominantie van de rechterlijke macht over regering en parlement. Het ROB-raadslid sprak daar tegen dat in Nederland sprake is van een dikastocratie en benadrukte dat als het parlement duidelijke normen en kaders stelt, onduidelijkheden in de wetgeving niet door rechters behoeven te worden opgelost. Ter voorbereiding op dit rondetafelgesprek diende de Raad op verzoek van de Vaste Kamercommissie een [position paper](#) in.

Mei: position paper voor de Tijdelijke commissie uitvoeringsorganisaties

Op verzoek van de Tijdelijke commissie uitvoeringsorganisaties stelde de Raad een [position paper op over uitvoeringsorganisaties](#). Daarin stelt de Raad dat beleidsmakers en de politiek te weinig aandacht schenken aan de vraag of nieuw beleid ook uitvoerbaar is. De Tijdelijke Commissie deed onderzoek naar de oorzaken van problemen bij uitvoeringsorganisaties en het verlies van de menselijke maat daarbij.

8 juni: Online talkshow over akkoordenadvies

Roelof Bisschop, Tweede Kamerlid namens de SGP, was op maandag 8 juni een van de sprekers in een [online talkshow over het ROB-advies 'Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst'](#). Andere sprekers waren Ed Nijpels (voorzitter Klimaatberaad), Sandor Gaastra (directeur-generaal Klimaat en Energie), Caelesta Braun (universitair hoofddocent Bestuurskunde aan de Universiteit Leiden) en Martin Sommer (columnist van 'de Volkskrant'). ROB-voorzitter Han Polman en vice-voorzitter Katrien Termeer namen de ROB-honneurs waar. Voor de ROB was het een eerste – en overwegend goede – ervaring met online bijeenkomsten.

28 oktober: gesprek met de Vaste Kamercommissie BiZa over het ROB-Werkprogramma

De Vaste Kamercommissie BiZa nodigde de Raad voor het Openbaar Bestuur uit voor een gesprek over zijn werkprogramma op woensdagmiddag 28 oktober.

Wie vormden de Raad

Raadsleden

Tien mensen uit het openbaar bestuur en de wetenschap vormden in 2020 samen de Raad voor het Openbaar Bestuur. De raadsleden komen elke maand bij elkaar voor de raadsvergadering, waarin lopende adviestrajecten en activiteiten worden besproken. Alle raadsleden lezen mee met alle adviezen en geven daar input op. Daarnaast zijn zij op kennis verbonden aan een specifiek advies, en vormen zij een werkgroep samen met de stafleden die het advies uitwerken. Verder geven raadsleden lezingen, schrijven zij artikelen en treden op in de media.

Raadsleden

[Overzicht inklappen](#)

2020

Wie zaten in de Raad, bij welke specifieke projecten waren zij betrokken, welke activiteiten hebben zij nog meer gedaan?

Drs. J.M.M. (Han) Polman

voorzitter

Essay:

- [Werken aan samenwerking](#), Binnenlands Bestuur, 27 januari 2020

Weblog:

- [Akkoord?!](#), 12 maart 2020

Artikelen:

- [Spelregels van de rechtsstaat zorgen ervoor dat tegenstellingen in ons land worden overbrugd](#), Nederlands Dagblad, 22 april 2020
- [De rechtsstaat beschermt ook in tijden van crisis](#), Platform O, 15 april 2020

Prof. mr. dr. F.J. (Frank) van Ommen

Betrokken bij publicaties:

- Advies [Goede ondersteuning, sterke democratie](#). Over de ondersteuning van decentrale volksvertegenwoordigingen, 5 november 2020
- Advies [Een sterkere rechtsstaat](#), 15 april 2020

Artikelen:

- [Vergeet de rechtsstaat niet bij de evaluatie van de corona-aanpak](#), NRC, 25 september 2020
- [Spelregels van de rechtsstaat zorgen ervoor dat tegenstellingen in ons land worden overbrugd](#), Nederlands Dagblad, 22 april 2020
- [De rechtsstaat beschermt ook in tijden van crisis](#), Platform O, 15 april 2020

Lezing:

- Spreekmoment over 'Dikastrotatie?', Ronde Tafelgesprek Vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken, 9 maart 2020

Position paper:

- [Position paper rondetafelgesprek over dikastrotatie](#), 9 maart 2020

H. (Huri) Sahin

Regio-accounthouder Zuid-Holland en Zeeland

Betrokken bij publicaties:

- Advies [Lokale media, niet te missen](#), 12 november 2020
- Advies [Goede ondersteuning, sterke democratie](#). Over de ondersteuning van decentrale volksvertegenwoordigingen, 5 november 2020
- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- Advies [Een sterkere rechtsstaat](#), 15 april 2020
- Advies [Decentrale taak is politieke zaak](#), 13 februari 2020

Weblog:

- [Volksvertegenwoordiger: investeer in jezelf én in de democratie](#), 27 oktober 2020

Activiteit:

- Spreker [webinar 'Hoe maak je een sterke griffie voor een sterke raad?'](#) van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, 4 december 2020

Prof. dr. ir. C.J.A.M. (Katrien) Termeer

Hoogleraar Bestuurskunde

Betrokken bij publicaties:

- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- Advies [Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst](#), 12 maart 2020

Katrien was ook betrokken bij het advies 'Van Parijs naar praktijk' dat op 25 januari 2021 werd gepubliceerd.

Activiteit:

- Deelnemer aan de [ontbijtbijeenkomst over het thema 'De informatiehuishouding van het Rijk in 2030'](#), 1 juli 2020, georganiseerd door iBestuur en het Rijksprogramma Duurzaam Digitale informatievoorziening (RDDI) in Den Haag (Nieuwspoor).

Drs. C.J.G.M. (Kees Jan) de Vet

Dijkgraaf Waterschap Brabantse Delta

Betrokken bij publicaties:

- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- Advies [Een sterkere rechtsstaat](#), 15 april 2020
- Advies [Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst](#), 12 maart 2020

Dr. M. (Miranda) de Vries

Burgemeester Gemeente Etten-Leur

Betrokken bij publicaties:

- Advies [Lokale media, niet te missen](#), 12 november 2020
- Advies [Goede ondersteuning, sterke democratie](#). Over de ondersteuning van decentrale volksvertegenwoordigingen, 5 november 2020
- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020

Interviews:

- [Zeven zonden - Woede](#), BrabantKennis, september 2020
- [Podcast Lokale media, niet te missen](#), 12 november 2020

A. (Albertine) van Vliet-Kuiper

Tot 13 februari 2020

Albertine van Vliet-Kuiper is tot half februari 2020 aangebleven als lid van de Raad voor het Openbaar Bestuur voor het advies [Decentrale taak is politieke zaak](#).

Betrokken bij publicatie:

- [Decentrale taak is politieke zaak](#), 13 februari 2020

Weblog:

- [Binnen de perken](#), 27 januari 2020

Podcast:

- [Podcast Decentrale taak is politieke zaak](#)

Lezing:

- [Atriumlezing VNG, presentatie van het advies Decentrale taak is politieke zaak](#), 13 februari 2020

Dr. M. (Martiene) Branderhorst

Gemeentesecretaris en algemeen directeur Gouda

Betrokken bij publicaties:

- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- [Signalement Kennis delen](#), 6 maart 2020

Position Paper:

- [Uitvoering: van sluitstuk naar startpunt](#), Tweede Kamer, mei 2020

Weblog:

- [Gemeente in tijden van Coronacrisis](#), 2 april 2020

Lezingen:

- Lezing [debatavond 'Wie mag sturen met data'](#), 14 december 2020
- Co-referaat [ROB-lezing](#), 1 oktober 2020

Activiteiten:

- VGS sessie over het belang van onze rechtsstaat, naar aanleiding van [adviesrapport Een sterkere rechtsstaat](#)
- [Platform 31](#) sessie over kennisdeling

Prof. dr. C.F. (Caspar) van den Berg

Hoogleraar Bestuurskunde, leerstoel Global and Local Governance

Betrokken bij publicatie:

- Advies [Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst](#), 12 maart 2020

Essay:

- [Ruimte in regels](#), Kennisopenbaarbestuur.nl, september 2020

Drs. P.J. (Peter) Verheij

Wethouder Gemeente Alblasterdam

Betrokken bij publicaties:

- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- [Briefadvies Opcenten Motorrijtuigenbelasting](#), mei 2020

Peter was nauw betrokken bij het advies 'Van Parijs naar praktijk' dat op 25 januari 2021 werd gepubliceerd.

Weblog:

- [\(Niet\) alles is politiek](#), 25 november 2020

Artikelen:

- [Code rood voor financiële verhoudingen](#), Platform O, 12 november 2020
- [Viruswaanzin?!](#), Platform O, 1 september 2020
- [Succesvol wethouderschap onder de loep](#), Tijdschrift Bestuurskunde 2/2020 (naar aanleiding van [masterthesis 'Beelden over succesvol wethouderschap'](#), Universiteit Utrecht)
- [Intelligent bestuur in een intelligente lockdown](#), Platform O, 10 juni 2020
- [Lokale bestuurders in crisistijd](#), Platform O, 8 april 2020
- Bijdrage aan zakboek ambtenaren: Gemeentefinanciën: te belangrijk om aan specialisten over te laten

Activiteiten:

- Presentatie [VNG Bestuurdersdag](#): Financiële en bestuurlijke verhoudingen (niet in balans!?, 27 november 2020
- Gast bij webinar '[Langs de financiële meetlat](#)' van BMC, 16 september 2020
- Betrokken bij werkgroep BOVEN (bestuurlijke omgang met veiligheidsrisico's van de energietransitie)

Drs. P.J.M. (Peter) Wilms - tijdelijk raadslid

Principal consultant

Betrokken bij publicatie:

- [Briefadvies Opcenten Motorrijtuigenbelasting](#), mei 2020

Weblog:

- [Decentraliseren kun je leren](#), januari 2020

Wie vormden de staf

Medewerkers

Een compacte staf ondersteunt de Raad. De medewerkers zijn verbonden aan specifieke adviestrajecten, en publiceren zelf ook regelmatig artikelen, geven lezingen en zijn betrokken bij (externe) bijeenkomsten. Jaarlijks is bij een of meer adviestrajecten ruimte voor een stagiair en/of rijkstraineë.

Medewerkers

[Overzicht inklappen](#)

2020

Wie waren de medewerkers, bij welke projecten waren zij betrokken, en welke activiteiten hebben zij nog meer gedaan?

Drs. M.J. (Rien) Fraanje

Secretaris-directeur

Betrokken bij publicaties:

- Reader [Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- Signalement [Kennis delen](#), maart 2020

Position Paper:

- [Uitvoering: van sluitstuk naar startpunt](#), Tweede Kamer, mei 2020

Artikelen:

- [Democratische vernieuwing komt van onderop](#), Platform O, 1 december 2020
- [Vergeet de rechtsstaat niet bij de evaluatie van de corona-aanpak](#), (samen met Frank van Ommeren) NRC, 25 september 2020
- [Trots over slagkracht, zorgen over democratie en rechtsstaat](#), Platform O, 22 juni 2020
- [Taken decentraliseren vraagt om kennis delen](#), Platform O, 12 maart 2020
- [Taken decentraliseren vraagt om kennis delen](#), Binnenlands Bestuur, 6 maart 2020
- Meten met twee maten, Radboud Universiteit, 23 januari 2020

Essays:

- [Na de coronacrisis kunnen we niet meer om de regio heen](#), Coronapapers.nl, 19 oktober 2020
- [Ruimte in regels](#), Kennisopenbaarbestuur.nl, september 2020
- De toekomst van instituten: Gezag herwinnen door nieuwe verbinding en steviger bescherming, (samen met J.M.M. Polman), gepubliceerd in: E.R. Muller e.a., *Instituten van de staat*, Deventer: Wolters Kluwer, 2020, pag. 667-677.

Bundel:

- [Vijf jaar decentralisaties](#), Christen Democratische Verkenningen, redactie samen met Geerten Boogaard en Jan Prij, Amsterdam, Boom Tijdschriften, Lente 2020

Podcast:

- [Naar een interbestuurlijk verbond](#), Zaaigoed, april 2020

Lezingen:

- Het speelveld van de sport, online co-referaat bij presentatie van Sportraad op Dag van het Sportonderzoek, 12 november 2020.
- Kennis delen, online lezing voor Provinciale denktank, 2 oktober 2020.
- Kennis delen, online presentatie bij workshop voor VSO-Jaarcongres, 25 juni 2020.
- De rechtsstaat en de gemeentesecretaris, online lezing voor Vereniging van Gemeentesecretarissen (samen met Martiene Branderhorst), 19 juni 2020.
- Veranderend samenspel, online lezing voor MD Atelier van het ministerie van BZK, 13 mei 2020.
- Kennis delen, key note bij het Veluweberaad, Utrecht 29 januari 2020.

✕ Mr. G.A. (Gerber) van Nijendaal

Plaatsvervangend secretaris

Betrokken bij publicaties:

- [Briefadvies opcenten Motorrijtuigenbelasting](#), mei 2020
- [Advies Een sterkere rechtsstaat](#), april 2020

Gerber was ook betrokken bij het advies [Van Parijs naar praktijk](#) dat op 25 januari 2021 uitkwam.

Weblogs:

- [Komt een gemeente bij de dokter](#), 30 juni 2020
- [Vals spel! Scheids, scheids!](#), 6 mei 2020

✕ Ir. V.M.E. (Veerle) van den Broek

Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- [Advies Decentrale taak is politieke zaak](#), 13 februari 2020

Artikelen:

- [ROB koos voor beter benutten sturingsmogelijkheden](#), (samen met Ayeh Zarrinkhameh) Binnenlands Bestuur, 27 juli 2020
- [Een hond naar waarde: over politieke sturing](#), (samen met Ayeh Zarrinkhameh) Christen Democratische Verkenningen, 3 april 2020

✕ S. (Sandy) Bunte

Managementondersteuner

Sandy was van februari 2018 tot 1 maart 2020 werkzaam als managementondersteuner (BBL student). Zij was mede verantwoordelijk voor het goed functioneren van het Bedrijfsbureau.

✕ Z.G. (Zahora) Chandoe

Managementondersteuner

Zahora is als managementassistente verantwoordelijk voor het goed functioneren van het bedrijfsbureau.

A. (Bart) Coster MA

Adviseur

Betrokken bij publicaties:

- [Advies Lokale media, niet te missen](#), 12 november 2020
- [Briefadvies opcenten Motorrijtuigenbelasting](#), mei 2020

Bart was ook betrokken bij het advies [Van Parijs naar praktijk](#) dat op 25 januari 2021 uitkwam.

W.M. (Wenny) Geenevasen

Senior communicatieadviseur / persvoorlichter

Betrokken bij:

- Vormgeving, uitgave en presentatie van alle publicaties
- Organisatie van alle activiteiten, onder meer: [Besturen met akkoorden](#), [Dag van de Financiële Verhoudingen](#), [ROB-lezing 2020](#)
- Alle publicaties/interviews in de media
- Sociale media; Twitter en LinkedIn
- Content op de website Raadopenbaarbestuur.nl
- Persvragen

Dr. P. (Pieter) de Jong

Senior adviseur

Betrokken bij publicaties:

- [Reader Het openbaar bestuur voorbij Corona](#), 18 juni 2020
- [Advies Akkoord?! Besturen met akkoorden als evenwichtskunst](#), 12 maart 2020

Dr. B.W.A. (Bart) Leurs

Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- [Essaybundel Samenwerken, samen betalen?](#) 7 juli 2020

Activiteit:

- [Dag van de Financiële Verhoudingen](#), 15 oktober 2020

Weblog:

- [Komt een gemeente bij de dokter](#), 30 juni 2020

Dr. M.M.S. (Michael) Mekel

Coördinerend adviseur

Betrokken bij publicaties:

- [Advies Goede ondersteuning, sterke democratie](#), 5 november 2020
- [Advies Een sterkere rechtsstaat](#), 15 april 2020

Artikelen:

- De rechtsstaat in tijden van crisis, in:
➤ [Burgemeester 95](#), Nederlands Genootschap van Burgemeesters, jaargang 25, mei 2020.
- ➤ [Nederland Commissieland](#): over de aanhoudende bestuurlijke populariteit van adviescommissies, Montesquieu Instituut, februari 2020.

A. (Ayeh) Zarrinkhameh MSc

Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- Advies [Decentrale taak is politieke zaak](#), 13 februari 2020

Weblog:

- [Het schouwspel van de lokale democratie](#), februari 2020

Artikelen:

- [ROB koos voor beter benutten sturingsmogelijkheden](#), (samen met Veerle van den Broek) Binnenlands Bestuur, 27 juli 2020
- [Een hond naar waarde: over politieke sturing](#), (samen met Veerle van den Broek) Christen Democratische Verkenningen, 3 april 2020

Activiteiten:

- Toelichting op het (nog doorlopende) advies 'Sturen met data' in Stuurgroep Data Agenda Overheid (samen met Jasper Zuure), 16 december 2020.
- Toelichting op het advies 'Decentrale taak is politieke zaak' aan plaatsvervangend Algemeen Secretaris van Z.M. de Koning en H.M. de Koningin, 8 september 2020.
- Toelichting op het advies 'Decentrale taak is politieke zaak' aan de gemeenteraad Krimpenerwaard (samen met Albertine van Vliet-Kuiper, voormalig raadslid ROB), Krimpenerwaard 1 september 2020.
- Toelichting op het advies 'Decentrale taak is politieke zaak' in breed overleg sociaal domein van ministerie van BZK (samen met Veerle van den Broek), 6 februari 2020.

J. (Jasper) Zuure MSc

Senior adviseur

Betrokken bij publicatie:

- [Essaybundel Doen, durven of de waarheid](#), april 2020

Betrokken bij activiteit:

- Serie van 3 [debatavonden over de invloed van digitalisering op onze democratie](#), november/december 2020

De debatavonden zijn onderdeel van het adviestraject Sturen met data waar Jasper intensief bij betrokken is. Het advies komt uit in het voorjaar 2021.

Artikel:

- [Richt ook voor het klimaat een OMT op](#), NRC, 17 december 2020 (met Reint Jan Renes)

Weblogs:

- [Wat de 1,5 meter-maatschappij kan leren van café El Farol](#), april 2020
- [Hoe de Coronacrisis de belofte van het internet nieuw leven inblaast](#), april 2020 (met gastbloggers)
- [Het Coronavirus en de psychologie van collectieve risicoperceptie](#), maart 2020

Interview:

- [Zeven zonden - Woede, BrabantKennis](#), september 2020. Hierin interviewt Jasper voor BrabantKennis ROB-raadslid en burgemeester van Etten-Leur Miranda de Vries

Renate van der Lans

Webredacteur

Renate was als webredacteur werkzaam tot 1 februari 2020. Zij was medeverantwoordelijk voor de website raadopenbaarbestuur.nl

Mariet de Boer

Stagiaire

Mariet de Boer was in 2020 als stagiaire betrokken bij het adviestraject Sturen met data. Zij heeft een bachelor Wijsbegeerte en master Management van de Publieke Sector afgerond en is nu bezig met het behalen van een mastergraad in Toegepaste Ethiek bij de Universiteit Utrecht.

Wat hebben we gedeeld

Communicatie

Bij iedereen, privé en zakelijk, heeft de coronapandemie een zware stempel gedrukt op het jaar 2020. Ook bij de Raad voor het Openbaar Bestuur. Het betekende geen vertraging voor de adviestrajecten; alle geplande publicaties zijn uitgegeven. De pandemie heeft wel invloed gehad op de vorm van de presentatie van diverse publicaties.

In 2020 lag inhoudelijk de nadruk op de toekomst van het decentraal bestuur. Ook was er aandacht voor het thema financiële verhoudingen. In technisch opzicht is dit jaar extra aandacht besteed aan het webtoegankelijk maken van alle informatie op de website, en de wettelijk verplichte toegankelijkheidsverklaring daarvoor.

Presenteren tijdens een pandemie

De gebruikelijke adviespresentaties zijn aangepast in presentaties op afstand; alle bijeenkomsten en presentaties in 2020 zijn online gehouden. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft dit jaar meerdere keren een webinar georganiseerd. Dit communicatiemiddel was nog niet eerder gebruikt vóór 2020.

Rond de zomer was er even de hoop dat fysieke bijeenkomsten weer mogelijk waren en we op die manier ook de netwerkmomenten weer konden faciliteren. Maar al snel bleek dat niet te kunnen. Een aantal bijeenkomsten is daardoor meerdere keren gewijzigd in een live, een hybride en uiteindelijk toch een volledig digitale bijeenkomst. Sommige presentaties hebben niet kunnen plaatsvinden.

Adviesthema's

De coronacrisis zorgde voor onzekerheid en onduidelijkheid in de samenleving, voor het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen. En daarmee ook voor het werk en de programmering van de Raad voor het Openbaar Bestuur. In 2020 is daarom een éénjarig werkprogramma uitgebracht voor het parlementair jaar 2020 - 2021. Een van de centrale thema's in het programma is de toekomst van het decentraal bestuur. Het speelveld van decentrale overheden verandert sterk. Gemeenten hebben van het Rijk steeds complexere taken toegewezen gekregen. In 2020 zijn meerdere adviezen uitgebracht met decentraal bestuur als thema, een aantal adviestrajecten loopt door tot in 2021. Ook is er aandacht voor het thema financiële verhoudingen.

Toegankelijke informatie

Per 23 september 2020 zijn alle overheidsinstanties wettelijk verplicht de informatie op websites toegankelijk aan te bieden. Dat staat in het 'Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid' dat bepaalt dat overheidssites moeten voldoen aan toegankelijkheidseisen zoals die zijn vastgelegd in EN 301 549/WCAG 2.1. Zij moeten daarover ook verantwoordelijkheid afleggen in een gepubliceerde toegankelijkheidsverklaring.

Dit houdt kort samengevat in dat alle informatie goed leesbaar en zichtbaar moet zijn, en voor iedereen toegankelijk. Zo dienen onder meer video's en animatiefilmpjes ondertiteld te zijn en moet alle informatie correct gelezen kunnen worden door voorleessoftware.

De Raad voor het Openbaar Bestuur vindt toegankelijkheid van informatie erg belangrijk, en heeft er veel aan gedaan om informatie op zijn website dusdanig aan te bieden dat het voor iedereen toegankelijk is. De wet schrijft voor dat een onafhankelijk bureau de toegankelijkheid van de website moet controleren en stelt een toegankelijkheidsverklaring op de website verplicht. Bij de ROB heeft het bureau WCAG de toegankelijkheid gecontroleerd, en de website beoordeeld met toegankelijkheidsniveau B. (ranking loopt van niveau E – volledig ontoegankelijk – tot niveau A – volledig toegankelijk).

De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft de toegankelijkheidsverklaring voor zijn website gepubliceerd in het Register van toegankelijkheidsverklaringen:
[➔ Toegankelijkheidsverklaring website Raad voor het Openbaar Bestuur, onderzoek september 2020, toegankelijkheidsstatus B.](#)

Publicaties en activiteiten

De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft dit jaar uitgebracht:

- 5 adviesrapporten
- 2 briefadviezen
- 1 signalement
- 2 essaybundels
- 1 reader
- 2 position papers
- 1 werkprogramma

De volgende bijeenkomsten georganiseerd:

- Adviespresentatie Decentrale taak is politieke zaak, in samenwerking met de VNG, donderdag 13 februari.
- Online talkshow Besturen met akkoorden, maandag 8 juni.
- De ROB-lezing met Maxim Februari: Hoe de inzet van data-technologie het karakter en de werking van het recht verandert, donderdag 1 oktober.
- De Dag van de Financiële Verhoudingen - Samenwerken, samen betalen. Over de bekostiging van opgaven in maatschappelijke netwerken, donderdag 15 oktober.
- Een serie van 3 debatavonden over de invloed van digitalisering op onze democratie, in samenwerking met De Balie, maandagavonden 30 november, 7 december en 14 december.

[Alle publicaties en activiteiten](#) zijn opgenomen in het overzicht.

Website

De website www.raadopenbaarbestuur.nl kreeg in 2020:

- 89.419 unieke paginabezoeken
- 12.575 unieke downloads van publicaties

Top 5 meest bekeken publicaties in 2020		
	Aantal unieke downloads	Unieke pagina bezoeken
Advies Decentrale taak is politieke zaak	863	1803
AEF-onderzoeksrapport Uitvoeringskosten Klimaatakkoord	706	1346
Reader Het openbaar Bestuur voorbij Corona	689	2252
Advies Een sterkere rechtsstaat	541	1640
Advies Goede ondersteuning, sterke democratie	473	1253

Sociale media

We communiceren actief op sociale media om publicaties, activiteiten en ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen onder de aandacht te brengen.

➤ [Twitter](#)

Twitter zetten we vanaf 2014 in. Het account had eind 2020 ruim 1700 volgers.

➤ [LinkedIn](#)

Eind 2018 is er een ROB-LinkedIn account aan gemaakt. Via dit account zijn (voormalig) ROB-ers met elkaar verbonden. Via dit netwerk wordt ook informatie over aankomende evenementen en publicaties gedeeld. Het account heeft nu 627 volgers. Dat is een verdubbeling ten opzichte van het aantal volgers in 2019.

[Blog](#)

De Raad vindt het belangrijk om de dialoog te voeren over ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen. Raadsleden en medewerkers schrijven daarom regelmatig een blog hierover. De blogs worden gepubliceerd op de website van de ROB en vaak overgenomen door Platform O.

Nieuwsbrieven

In 2020 is de [Nieuwsbrief van de Raad voor het Openbaar Bestuur](#) 5 x keer uitgebracht en verzonden naar zo'n 1.300 abonnees. In de nieuwsbrief worden de meest recente adviezen onder de aandacht gebracht en evenementen aangekondigd.

Elke twee maanden komt de [➤ Gezamenlijke nieuwsbrief van de adviesraden](#) uit. Deze digitale coproductie van 10 adviesraden biedt een handzaam overzicht met actuele informatie over komende en recent verschenen adviezen, publicaties en activiteiten.

Publicaties van raadsleden en medewerkers

Regelmatig publiceren raadsleden en medewerkers onder eigen naam, geven zij lezingen of leveren op een andere manier een bijdrage aan de dialoog over ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur en de financiële verhoudingen. Alle persoonlijke bijdragen zijn te zien in het overzicht [raadsleden](#) en [medewerkers](#) 2020.

Wat hebben we uitgegeven

Financieel overzicht

Begroting en uitgaven ROB 2020			
	Begroting	Uitgaven	
Ambtelijk personeel	585.000	335.034	
Loonkosten	515.000	807.544	
Opleidingen	4.000	3.532	
Personele exploitatie	7.000	7.109	
Vergoedingen raadsleden	132.000	122.474	
Materiële uitgaven	370.262	351.824	
Totaal	1.613.262	1.627.517	
Meer uitgegeven in 2020		-14.255	

De totale uitgaven liggen hoger dan de werkelijke begroting. Er is in 2020 € 14.255 meer uitgegeven.

- Van januari 2020 t/m april 2020 zijn de salarissen en sociale lasten betaald uit het budget ambtelijk personeel. Hierdoor ontstaat er een onderbesteding van € 249.966.
- Vanaf mei 2020 worden de salarissen en de sociale lasten uit loonkosten betaald (i.p.v. ambtelijk personeel), waardoor er een overschrijding is van € 292.544. Er is geen verschuiving van de gelden geweest (van ambtelijk personeel naar loonkosten)